

Полякова О.,
голов. бібліотекар НБУВ
Клочок Т.,
зав. сектором НБУВ
Білько Є.,
зав. сектором НБУВ

АНАЛІЗ КОМПЛЕКТУВАННЯ ПЕРІОДИЧНИМИ ВИДАННЯМИ ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

У статті описано джерела комплектування періодичними виданнями фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, проведено аналіз комплектування кожного джерела протягом останнього десятиліття.

Ключові слова: періодичні видання, комплектування, джерела комплектування, обов'язковий примірник документів України, архівний примірник документів України, передплата, база даних, міжнародний книгообмін, дари.

The article highlights the acquisition's sources of periodicals for V. Vernadsky National Library of Ukraine collection, analyses each source of the acquisition during the last decade.

Keywords: periodicals, acquisition, acquisition's sources, obligatory copy of documents Ukraine, Ukraine archive copy documents, subscriptions, database, international book exchange, gifts.

В статье описаны источники комплектования периодическими изданиями фондов Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского, проведен анализ комплектования каждого источника в течение последнего десятилетия.

Ключевые слова: периодические издания, комплектование, источники комплектования, обязательный экземпляр документов Украины, архивный экземпляр

документов Украины, подписка, база данных, международный книгообмен, дары.

Суспільне визнання і авторитет бібліотеки визначаються багатством та якістю бібліотечних ресурсів. Основними характеристиками фонду бібліотеки є його обсяг, науково обґрунтоване, планомірне, систематичне поповнення документальної бази на різних носіях інформації відповідно до статусу бібліотеки та інформаційних потреб користувачів. Тому сьогодні тема комплектування бібліотечних фондів в умовах побудови інформаційного суспільства є надзвичайно актуальною.

Комплектування є основою початкового етапу роботи бібліотеки з формування її документально-інформаційного ресурсу, від чого залежить бібліотечно-інформаційна діяльність установи, що виконує важливі соціальні функції накопичення, зберігання та надання в користування документів для забезпечення вільного і безкоштовного доступу користувачів до інформації. Процес комплектування багатоплановий і залежить від багатьох об'єктивних чинників. Нині робота з комплектування значно змінилася під впливом соціальних перетворень у суспільстві, розвитку самої бібліотеки, розширення її завдань і функцій внаслідок участі у загальних програмах реформування науки, практики та освіти всіх галузей знань, тенденцій до впровадження в комплектування інформаційних технологій [1, с. 3].

Оперативне і систематичне комплектування фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (НБУВ) із використанням всіх джерел комплектування на всіх носіях інформації – основа створення власного інформаційного ресурсу бібліотеки, тому одним із пріоритетних завдань є розвиток системи комплектування як головної складової формування фондів бібліотеки.

Наукові журнали є важливим засобом наукової комунікації, своєрідною трибуною для опублікування наукових ідей, теорій, результатів досліджень, проведення наукових дискусій, де результати діяльності вчених визначені рейтингом. Публікації в науковій періодиці за оперативністю випереджають інші види публікацій, тому їх вважають актуальним та оперативним джерелом отримання інформації, що для користувачів становить найбільшу цінність. Отже, важливим завданням відділу комплектування Центру формування бібліотечно-інформаційних ресурсів (ЦФБІР) є своєчасне

комплектування науковими журналами. Частка журналів у багатому різноманітті надходжень до фондів НБУВ складає близько 30 % (рис. 1).

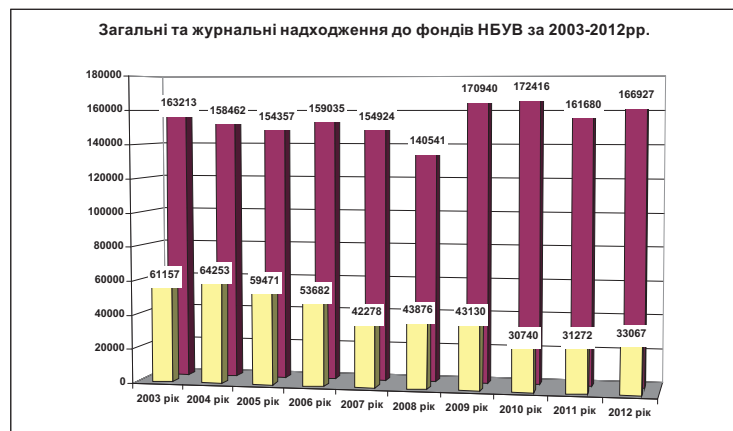

Рис. 1. Загальні та журнальні надходження до фондів НБУВ за 2003–2012 рр.

Журнали надходять до НБУВ з таких основних джерел комплектування: обов’язковий примірник документів України (ОП); архівний примірник документів України (АП); передплата; книгообмін (зокрема дари, ООН, колекції, депозитарний фонд), надходження яких представлено в табл. 1.

Джерело	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
ОП	788	8122	9645	9854	10717	11054	10200	10902	12479	13444
АП	3386	3319	4911	5322	5473	5770	6082	7139	7920	9502
Передплата	35188	30024	25581	27709	16449	15246	13970	3228	775	0
Книгообмін	609	6321	7046	9385	6883	7625	7670	6873	6751	6068
Інші	18715	16467	12288	4830	3054	4179	4408	2938	2876	3809

Таблиця 1. Надходження журналів до фондів НБУВ за джерелами протягом 2003–2012 рр.

Для більшої наочності представимо дані за 2003 та 2012 рр., наведені у табл. 1, на діаграмах (рис. 2).

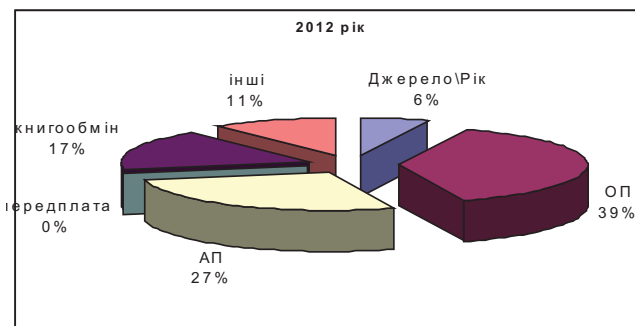
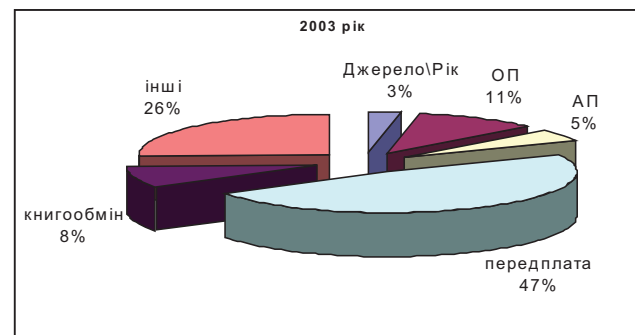

Рис. 2. Надходження журналів до фондів НБУВ із різних джерел

НБУВ отримує два обов’язкові примірники видань згідно із Законом України «Про обов’язковий примірник документів» від 9 квітня 1999 р. № 595–XIV. Порядок доставляння документів і перелік одержувачів ОП встановлюється постановою Кабінету Міністрів України «Про порядок доставляння обов’язкових примірників документів» від 10 травня 2002 р. № 608. Надходження журнальних видань за джерелом ОП з кожним роком збільшуються (табл. 1). Неповнота обов’язкового примірника – це проблема формування фондів практично усіх бібліотек. Відділом комплектування ЦФБІР проводиться постійний моніторинг надходжень журнальних видань, надсилаються листи традиційною та електронною поштою видавцям, це дає змогу збільшити надходження і звести до мінімуму лакуни в

ОП. Для порівняння, за 2011 р. Книжкова палата України отримала 12 021 прим. журналів [11, с. 2], водночас, за даними звіту відділу комплектування, за цей рік НБУВ отримала 12 479 примірників.

З архівних примірників видань України формується страховий фонд країни, в якому зосереджуються всі види друкованої продукції на різних носіях інформації, випущеної на території України.

10 травня 2002 р. Кабінет Міністрів України ухвалив постанову «Про порядок доставляння обов'язкових примірників документів» (№ 608), згідно з якою НБУВ має отримувати один обов'язковий примірник, але була позбавлена другого – для формування архівного фонду. За клопотанням НБУВ питання про повернення другого безоплатного обов'язкового примірника видань України було вирішено позитивно (постанова Кабінету Міністрів України «Про внесення змін у додатки 1 і 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 10 травня 2002 р., № 608» від 24 березня 2004 р.), і тепер НБУВ повинна отримувати два обов'язкові примірники усіх документів України. Протягом останнього десятиліття (2003–2012 рр.) надходження журналів за джерелом АП збільшилося майже втричі (табл. 1).

Головною проблемою для одержувачів обов'язкового примірника документів сьогодні є повнота надходження ОП, що потребує взаємодії, контролю і застосування санкцій до порушників закону. Відомо, що більшість країн вводять жорсткі санкції щодо порушників законів про ОП. Практикуються вилучення тиражу, накладання штрафів. Наприклад, у Сполучених Штатах Америки передбачено, що за кожен ненаданий примірник такий штраф становить не менше 250 дол., а у випадку повторного порушення він досягає 2 500 дол., у Канаді – 25 тис. канад. дол., у Франції – 500 тис. франків, крім того, тут застосовуються не тільки штрафи, а й попередження про припинення друку видання та його розповсюдження. У Російській Федерації запропоновано ввести штрафні санкції від 10 до 30 мінімальних розмірів оплати праці, що становить від 1400 до 4200 дол. США. У чинному Законі України «Про обов'язковий примірник документів» та в Кодексі України про адміністративні правопорушення не передбачено достатньо серйозних важелів впливу на виробників документів за недоставлені до депозитаріїв ОП [9, с. 2].

Важливою умовою високої ефективності праці учених України є своєчасна і повна поінформованість про стан вітчизняних та закордонних наукових досліджень. Передплата – це джерело одержання інформації, яка не може надійти іншим шляхом. Передплата проводилася на українські видання, видання СНД, Балтії та далекого

зарубіжжя. Як видно із табл. 1, у 2003 р. це джерело було найсуттєвішим для поповнення фондів, а з 2010 р. передплата не проводиться на жодне видання (надходження 2010–2011 рр. – це додержання журналів, заборгованих фірмою-постачальником за Договором на 2009 р.). В інтерв'ю газети «Урядовий кур'єр» генеральний директор НБУВ В. І. Попик наголосив, що «... одна з найбільших бібліотек світу вже багато років позбавлена можливості провадити закупівлю вітчизняної і закордонної літератури до своїх фондів...» [8].

Комплектатори формують фонд вітчизняних періодичних видань на основі отримання обов'язкового примірника. Для цього здійснюється моніторинг надходжень періодичних видань ОП згідно з «Каталогами видань України» Державного підприємства по розповсюдженню періодичних видань «Преса». При відмові видавців надсилати ОП або недоотримання з інших причин, комплектатори намагалися докупити відсутні українські видання для фондів Бібліотеки. Також додатково за цим джерелом комплектувалися спеціалізовані фонди читальних залів НБУВ. Наприклад, згідно зі звітами в 2007 р. надійшло за передплатою 6638 українських журналів, у 2009 р. – 5939 прим., з 2010 р. НБУВ періодичні видання не передплачує.

Передплата іноземних періодичних видань для бібліотечного фонду є одним із актуальних напрямів діяльності, тому що цей вид видань, на думку вчених, є найціннішим джерелом інформації [6]. Усі журнали, які входили до репертуару передплати, поділялися на три групи:

- журнали, що передплачувалися бібліотекою протягом багатьох років – ядро передплатних видань;
- журнали, що видані протягом останніх років, але відсутні в фонді;
- нові журнали, які планували видавати.

Інформаційна цінність журналів у кожній групі визначалася загальними та індивідуальними показниками, були розроблені критерії визначення інформаційної цінності кожної групи журналів і окремого видання. Для підтримки якості комплектування фонду періодичними виданнями країн СНД і Балтії фахівці НБУВ формували список передплати для збалансованого забезпечення за тематичними напрямами всіх підрозділів-фондоутримувачів бібліотеки. Загальні списки на передплату склалися на основі:

- списків підрозділів бібліотеки, які враховували використання даних про видачу журналів, результатів виставок нових надходжень, попиту читачів;

- попередніх даних інформаційних повідомлень з урахуванням пріоритетності напрямів розвитку наукових досліджень НАН України (для нових видань);

- поділу на групи (українські видання, наукові журнали СНД і Балтії, реферативні журнали).

Світова криза внесла свої корективи в наукову сферу, що призвело до стрімкого росту цін на наукові журнали (табл. 2).

Назва журналу	2003	2006	2009	2012
Біотехнологія/ВИНИТИ	4212,20	5714,24	11168,60	19828,76
Хімія/ ВИНИТИ	45053,20	76050,68	116198,04	201928,64
Наука и жизнь	298,56	398,52	441,13	748,42
Газовая промышленность	1597,44	2087,96	3052,44	7589,48

Таблиця 2. Зміна цін на періодичні видання (за каталогами [2–5]), грн

Фінансові обмеження з боку держави і постійний ріст цін на ці видання ставлять бібліотеки в умови, що потребують ретельного відбору та скорочення репертуару передплачуваних видань. З 2006 до 2009 рр. на передплату журналів країн СНД та Балтії держава виділяла однакову суму, тому кількість передплачених видань з кожним роком зменшувалась.

Зміни в політиці комплектування та вимоги вчених до форм і методів надання інформаційних ресурсів вимагають розвитку сучасних інформаційних технологій у бібліотеках. Інформаційне забезпечення не може бути обмежене фондом друкованих видань, збалансоване комплектування може бути досягнуте шляхом розробки моделі комплектування, у якій будуть враховані нові умови комплектування, нові можливості обслуговування користувачів. Зарубіжні видавництва збільшують випуск своїх видань тільки в електронному форматі і паралельно з електронним форматом видають періодичне видання в друкованому вигляді незначним тиражем.

Вивчення досвіду комплектування зарубіжних бібліотек, виконання постанови Президії Національної академії наук України «Про організацію передплати на іноземні наукові журнали та доступу до провідних світових баз даних наукової інформації» [10] та врахування неоперативності надходження інформації в друкованому вигляді дає підстави для надання пріоритету передплаті електронних версій періодичних видань. Тому з кінця 2005 р. і на 2006 р. були передплачені такі повнотекстові бази даних (БД): «Academic Search Premier» (близько 4500 журналів), «Business Source Premier» (близько 2300 журналів),

«Computer Source» (300 журналів), «Newspaper Source» (25 американських міжнародних і 260 регіональних газет), «Medline» (4800 журналів), «Regional Business News» (75 журналів), «SocINDEX with Full Text» (397 наукових журналів, 720 книг і монографій, 6743 матеріалів конференцій), «American Astronomical Society» (3 журнали), «American Chemical Society» (31 журнал), «American Institute of Physics» (11 журналів), «American Mathematical Society» (8 журналів), «American Society of Mechanical Engineers» (19 журналів), «IEEE Communications Society» (120 журналів), «Oxford University Press: Mathematics & Physical Sciences» (21 журнал), «Oxford University Press: Life Sciences» (28 журналів), «Society for General Microbiology» (4 журнали), «ScienceDirect» (2500 журналів видавництва Elsevier), «Cell Press» (8 журналів).

З того моменту, як інтернет-ресурси зросли настільки, що пошук і відбір інформації стали найважчим завданням користувачів, були створені реферативні бази даних. Для пошуку інформації в повнотекстових вищезазначених БД були передплачені такі реферативні БД: «Applied Science & Technology Abstracts»; «Biological Abstracts; Current Abstracts»; «Library, Information Science and Technology Abstracts» і найбільші універсальні реферативні бази «Scopus» і «Inspec». Доступ до баз даних був передплачений для всієї мережі науково-дослідних установ НАН України згідно з профілем комплектування кожної установи.

Цей список передплаченого доступу до БД доповнювався друкованими версіями таких видавництв: «American Astronomical Society» (3 журнали), «American Chemical Society» (31 журнал), «American Institute of Physics» (11 журналів), «American Mathematical Society» (8 журналів), «American Society of Mechanical Engineers» (19 журналів), «IEEE Communications Society» (120 журналів), «Oxford University Press» (49 журналів), «Society for General Microbiology» (4 журнали), «ScienceDirect» (65 журналів видавництва Elsevier), «Society of Automotive Engineers» (10 журналів).

Передплаті доступу до БД наукових періодичних видань світу передувала велика копійка робота відділу з відбору БД, аналізу наповнення БД. Це проводилося для забезпечення всіх напрямів наукових розробок науково-дослідних установ НАН України.

Щорічне підвищення цін на зарубіжну періодику та на доступ до баз даних призвели до зменшення кількості БД, доступ до яких передплачувався. Отже, на 2010 р. були передплачені тільки такі БД:

– повнотекстові – «Academic Search Complete», «American Physical Society» з комплектом друкованих журналів, «American Society of Mechanical Engineers» з комплектом друкованих журналів;

– реферативні – «Inspec», «Scopus».

На початку 2006 р. проект «INTAS» надав можливість безкоштовно протягом двох років отримувати доступ до періодичних видань «SpringerLink Online Journal Collection». Журнальна колекція видавництва «SpringerLink» надавала доступ до повних текстів 1900 найменувань журналів, 868 продовжуваних видань, реферативної інформації 107 найменувань з природничих, технічних, медичних, суспільних наук.

З метою доцільного використання державних коштів, яких для передплати і так недостатньо, комплектатори постійно працювали над виявленням у загальному масиві електронних ресурсів тих, що є у відкритому доступі. Наприклад, база даних «Online Access to Research in the Environment» (OARE), започаткована 30 жовтня 2006 року і координувана UNEP та Йельським університетом у співробітництві з Міжнародною асоціацією наукових, технічних та медичних видавництв і провідними видавництвами в галузі науки і технологій. Завдяки зусиллям співробітників відділу комплектування НБУВ отримала пароль для користування цією базою даних для читачів Бібліотеки, тому що тематика досліджень наших науковців співпадає з тематикою, представленою в БД «OARE», а саме: біотехнологія, ботаніка, екологія, енергетика, екологічна хімія, екологічне право та політика, екологічна токсикологія та забруднення довкілля, географія, геологія, гідрологія та ін. Пошук електронних ресурсів в OARE можливий за: назвою журналу (1985 журналів); тематикою; видавництвом («American Physiological Society»; «Bioline International», «Blackwell Publishing», «Cambridge University Press», «Elsevier», «Nature Publishing Group», «Oxford University Press», «University of Chicago Press», «Wiley Interscience» і багато ін.); мовною ознакою (Russian, Chinese, Italian, Spanish, Dutch, French, German, Japanese, Swedish, Portuguese).

У разі, якщо доступ до баз даних надається безкоштовно, це не означає, що в ці БД включаються малорейтингові журнали, які не користуються попитом серед читачів. Наприклад, до програми OARE включені журнали «Science» і «Nature», які протягом 20 років посідають перші місця у рейтингах згідно з даними Інституту наукової інформації (США) «Web of Knowledge». Загальнонауковий журнал «Nature. International Weekly Journal of Science. – London. – ISSN 0028-0836»,

видається з 1869 року, НБУВ отримувала з 1870 і до 2006 рр. у друкованому вигляді.

Книгообмін НБУВ проводить з українськими установами та зарубіжними партнерами, але від вітчизняних партнерів отримання періодичних видань незначне (у 2003 р. – 707 прим. журналів, у 2012 р. – 150 прим. журналів), а загальні надходження за книгообміном представлені в табл. 1. До 2006 р. видання, що надходили від партнерів з країн СНД, враховувалися як вітчизняний книгообмін, після 2006 р. – як міжнародний книгообмін. У 2003 р. НБУВ підтримувала книгообмінні зв'язки з 1054 науковими установами в 60 країнах світу, на сьогоднішній день – з 702 партнерами в 70 країнах світу. Протягом багатьох років міжнародний книгообмін відіграє значну роль у комплектуванні фондів Бібліотеки і з 2010 р. залишається єдиним джерелом постачання іноземних журналів, стабільним попри нерегулярність відправки літератури партнерам через недостатність фінансування. Завдяки зусиллям співробітників відділу комплектування протягом останнього десятиліття кількість отриманих іноземних журналів за обміном збільшувалась (табл. 1).

Розглянемо надходження періодичних видань з інших джерел комплектування. Дари – традиційне джерело надходження українських і зарубіжних періодичних видань, що охоплюють різні галузі науки. Завдяки плідній та успішній співпраці НБУВ з організаціями й окремими особами фонди Бібліотеки поповнюються новими виданнями. Протягом останніх років НБУВ отримувала періодику від Бібліотеки Адміністрації Президента України, Держкомтелерадіо України, Президії НАН України, Посольства Сполучених Штатів Америки в Україні, Посольства Австрії в Україні. Проте кількість періодики, що надходить за цим джерелом комплектування, зменшується. Найбільше надходжень (згідно зі звітом відділу) було у 2009 р. (3807 прим.), 2010 р. їх кількість становила 350 прим. До колекцій надходили журнальні видання, які поповнювали колекцію Д. В. Табачника, і колекцію О. С. Онищенко. Найбільші надходження до колекцій припадають на 2010 р. – 350 прим.

Як правило, сьогодні друковані періодичні видання мають електронні версії, що розміщуються на сайтах видавництв, наукових організацій тощо. В Україні найбільше зібрання цифрових версій періодичних видань представлено на сайті НБУВ в електронній бібліотеці «Наукова періодика України». Цифрова копія друкованого періодичного видання, яка передається до НБУВ, вміщує титульний файл в форматі HTML з вихідними даними про видання, індексний

файл у форматі HTML зі змістом видання і гіпертекстовими посиланнями на повні тексти статей: файли з цими текстами у форматі pdf [7, с. 76].

Зміни в політиці комплектування і вимоги сьогодення в наданні інформаційних ресурсів читачам вимагають від комплектаторів пошуку нових ідей у комплектуванні.

Серед основних причин неповноти надсилань двох обов'язкових примірників до Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського варто назвати порушення виробниками Закону України «Про обов'язковий примірник документів» та інших нормативно-правових актів України з цього питання. У Законі не прописано дієвого механізму контролю за доставлянням обов'язкових примірників видань. Таким чином, для якісного комплектування фондів НБУВ періодичними виданнями потрібно:

1) внести зміни до чинного законодавства України щодо компенсаційних заходів видавцям за своєчасне надсилання документів і передбачити санкції за порушення Закону України «Про обов'язковий примірник документів», відповідальність за порушення порядку і термінів доставляння обов'язкового примірника – штрафи, позбавлення ліцензій на видавничу діяльність;

2) увести пільги на поштові відправлення з грифом «Обов'язковий примірник»;

3) відновити передплату на іноземні періодичні видання, оскільки на сьогодні міжнародний книгообмін не може повністю задовольнити потреби вчених України в науковій інформації.

Список використаних джерел

1. *Вергунов В.* Комплектування фондів ДНСГБ УААН: стан і перспективи / В. Вергунов // Бібл. вісник. – 2006. – № 5. – С. 32–37.
2. Каталог видань зарубіжних країн. 2003. – К. : ДП «Преса», 2002. – 208 с.
3. Каталог видань зарубіжних країн. 2006. – К. : ДП «Преса», 2005. – 272 с.
4. Каталог видань зарубіжних країн. 2009. – К. : ДП «Преса», 2008. – 288 с.
5. Каталог видань зарубіжних країн. 2012. – К. : ДП «Преса», 2011. – 160 с.

6. *Козлова Е. И.* Современный подход к комплектованию библиотечного фонда периодическими изданиями / Библиотека по естественным наукам РАН. – [Электронный ресурс]. / Е. И. Козлова. – – Загл. с экрана.

7. *Копанева Е. А.* Вебметрические показатели научной периодики Украины / Е. А. Копанева // Науч. и техн. б-ки. – 2013. – № 5. – С. 75–82.

8. *Володимир Попик:* «Нині не всі розуміють і глибоко осмислюють роль бібліотеки»: інтерв'ю [записав Петрусенко М.]. – [Електронний ресурс] // Урядовий кур'єр. – 25 квіт. 2013 р. – Режим доступу: <http://ukurier.gov.ua/uk/articles/>.

9. *Поляков В.* Законодавча база системи обов'язкового примірника документів України: історія та сучасність / В. Поляков, Т. Устіннікова // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 2. – С. 2–6.

10. Постанова Президії Національної академії наук України «Про організацію передплати на іноземні наукові журнали та доступу до провідних світових баз даних наукової інформації» від 14.07.2004 р. № 199. – Режим доступу: <http://www1.nas.gov.ua/infrastructures/Legaltexts/nas/2004/regulations/Pages/presidium.aspx>.

11. *Сенченко М. І.* Книжкова палата України імені Івана Федорова – підсумки і перспективи / М. І. Сенченко // Вісн. Кн. палати. – 2011. – № 12. – С. 1–4.

Полякова О., Ключок Т., Білько Є. Аналіз комплектування періодичними виданнями фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Ключові слова: періодичні видання, комплектування, джерела комплектування, обов'язковий примірник документів України, архівний примірник документів України, передплата, база даних, міжнародний книгообмін, дари.

Комплектування фондів Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського з використанням всіх джерел комплектування на всіх носіях інформації – основа створення власного інформаційного ресурсу Бібліотеки. Публікації в науковій періодиці за оперативністю випереджають інші види публікацій, тому і вважаються актуальним джерелом отримання інформації для користувачів.

Журнали надходять до Бібліотеки за такими джерелами комплектування: обов'язковий примірник документів України, передплата, книгообмін, дари, колекції. Постійний моніторинг вітчизняних друкованих періодичних видань дає змогу збільшити надходження і звести до мінімуму лакуни в потоці обов'язкового примірника. В Україні найбільше зібрання цифрових версій періодичних видань із вільним доступом представлено на сайті НБУВ в електронній бібліотеці «Наукова періодика України».

Упровадження сучасних інформаційних технологій, отримання ліцензованого доступу до наукових світових баз даних періодики призвело до зменшення надходжень зарубіжних друкованих періодичних видань, а також до змін у політиці комплектування. Однією з важливих умов ефективної праці вчених України є своєчасна і повна інформованість про стан наукових досліджень, які проводяться в країні і поза її межами. Однак на сьогоднішній день для НБУВ єдиним джерелом отримання новітньої зарубіжної періодики залишається міжнародний книгообмін, що не в повному обсязі задовольняє потреби науковців.

Для задоволення інформаційних потреб користувачів у повному обсязі вважаємо за необхідне відновлення всіх джерел комплектування в НБУВ.

Polyakova O., Klochok T., Bilko E. The analysis of periodicals acquisition sources for the collections at V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

Keywords: periodicals, acquisition, acquisition's sources, obligatory copy of documents Ukraine, Ukraine archive copy documents, subscriptions, database, international book exchange, gifts.

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine acquisition by using of all acquisition sources on all information media has laid the foundation for an own information resource establishment of the Library. The articles of scientific periodical publications promptly outpace the other kinds of articles, therefore they are considered to be of current importance as an information receiving source for library users.

Journals are received from the following acquisition sources: Ukraine legal deposit copy, subscription, international book exchange, gifts, collections. A permanent monitoring of print domestic periodical publications enables to increase new arrivals and to minimize the lacunae in the deposit copy flow. In Ukraine the largest collection of periodicals

digital versions with a free online access is presented on the website of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine at the electronic library «Scientific periodical publications of Ukraine». Modern information technologies introduction, licensed access gaining to scientific world databases led to decreasing of print periodical publications arrivals, and also to changing to acquisition policy. One of the most important key to efficient work for Ukrainian scientists is a timely and full awareness about the condition of scientific research, which are being done in Ukraine and outside the country. But, today the only source for new international periodical publications receiving is remaining an international book exchange, that doesn't satisfy scientists needs in full measure.

To satisfy the information needs of the users in full measure we consider necessary reestablishing all acquisition sources at V. I. Vernadsky National Library of Ukraine.

Полякова Е., Ключок Т., Билько Е. Анализ комплектования периодическими изданиями фондов Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского.

Ключевые слова: периодические издания, комплектование, источники комплектования, обязательный экземпляр документов Украины, архивный экземпляр документов Украины, подписка, база данных, международный книгообмен, дары.

Комплектование фондов Национальной библиотеки Украины имени В. И. Вернадского с использованием всех источников комплектования на всех носителях информации – основа создания собственного информационного ресурса Библиотеки. Публикации в научной периодике по оперативности опережают другие виды публикаций, поэтому и считаются актуальным источником получения информации для пользователей.

Журналы поступают в Библиотеку по таким источникам комплектования: обязательный экземпляр документов Украины, подписка, книгообмен, дары, коллекции. Постоянный мониторинг отечественных печатных изданий позволяет увеличить поступления и свести к минимуму лакуны в потоке обязательного экземпляра. В Украине большое собрание цифровых версий периодических изданий со свободным доступом представлены на сайте ББК в электронной библиотеке «Научная периодика Украины».

Внедрение современных информационных технологий, получение лицензированного доступа к научным мировым базам

данных периодики привело к уменьшению поступлений зарубежных печатных периодических изданий, а также к изменениям в политике комплектования. Одним из важных условий эффективной работы ученых Украины является своевременная и полная информированность о состоянии научных исследований, проводимых в стране и за ее пределами. Однако на сегодняшний день для ББК единственным источником получения новейшей зарубежной периодики остается международный книгообмен, не в полном объеме удовлетворяет потребности ученых.

Для удовлетворения информационных потребностей пользователей в полном объеме считаем необходимым восстановление всех источников комплектования в ББК.

УДК 027.021(477-25):021.85:005.56

Малолетова Н.,
наук. співроб. НБУВ
Сокур О.,
мол. наук. співроб. НБУВ
Лямець А.,
мол. наук. співроб. НБУВ
Яновська В.,
голов. бібліотекар НБУВ
Ятченко А.,
голов. бібліотекар НБУВ
Красій Р.,
провід. бібліотекар НБУВ

СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО МІЖНАРОДНОГО КНИГООБМІНУ У НАЦІОНАЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ УКРАЇНИ ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

У статті розглянуто та проаналізовано стан міжнародного книгообміну у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського з 2008 по 2012 рр. На прикладі партнерства з науковими установами Європи, Америки та Азії доведено, що книгообмін є надійним та ефективним джерелом комплектування іноземними виданнями у НБУВ та мережі бібліотек НАНУ. Представлено пропозиції щодо збереження кола існуючих партнерів.

Ключові слова: джерело комплектування, книгообмін, бібліотека, партнери, наукові установи, ресурси, моніторинг.

The condition of the international book exchange for V. I. Vernadsky National Library of Ukraine for years 2008-2012 has been analyzed and reviewed in this article. By the example of partnership with the scientific organizations of Europe, America and Asia it has been demonstrated that the international book exchange is a reliable and effective acquisition source of international editions for V. I. Vernadsky National Library of Ukraine and the system of libraries of the National Academy of Science of Ukraine. It has been proposed the suggestions for keeping the circle of existing partners.